דוד המלך'ס פידעל

(פאלקס - לעגענדע).

פון י. מאסטבוים

עס האט געלעבט פארצייטענס אין א שטעדטעל איינער א וויס - בארדיגער, ליולקע - רויכער'דיגער, א מיוחס ברוך דוד האט ער געהייסען, בחוך דוד איז געווען א עושר, פון מיילען ווייט האבען זיך געזעהען זיינע מארמאקען און מיהלען. וואסער - מיהלען און ווינד - מיהלען, א מוצלח במעשין. מיט איין זאך אבער האט איהם גאט געשטראפט. מיט א טאכטער א בלאה - אויגענד, פארטראכטער, פאר'מרה - שחורה'טער שעהנע. צלעה האט זי געהייסען, ווארום זעקס חופות פון איהרע שוועסטער זענען אפגעשפּיעלט געווארען מיט גאלדענע נגונים, מיט די טייערסטע פידלען, איז אבער איין חופה שטעהן געבליבען א טרויעריגע אבל'דיגע ככום, בלי יין.

די סבה איז געווען, ערשטענס טאקי וואס די שעהנע צלעה. אזוי האט מען זי גערופען, איז געווען בטבע א פארמרה - שחורה'טע פארדרעהטע, שטעהנדיג און נאך דא סבה. וואס ווען נאר עפּעס א כלי - זמר האט א שפּיעל געטון א כלה - נגון איז איהרע אייערען איז זי פול מיט וועהטאג געבליבען און א וויין געטון: איך וויל אויף מיין חופה נישט אזעלכע פראסטע פידלער. פידלער בעסערע אידעלערע אט אזעלכע בלייבען די כלי - זמרים שטעהן מיט פארגלאצטע אויגען און זאגען מיט צוטערענדיגע ליפּען: ר' ברוך דוד'ס טאכטער זאל זי ר' ברוך דוד'ס טאכטער נישט מלא תוגה זיין. דען כאטש איהרע תכשיטים אין די אויגען זענען די טייערסטע שטיינער וואס מיר האבען געזעהן אין ווייבער - אויגען און כאטש די אויגען זיינען טויבען אויגען. דאך אויף קיין פידעל - נגון איז זי קיין מבין נישט ווארום אויך פון טענגהאלין זענען אונזערע פידלען און פון קישקע ארערען אונזערע סטרונעס און שא, וואו האט ר' ברוך דוד'ס טאכטער געזעהען אז א כלי זאל ארויסגעבען בעסערע טענער ווי אונזערע?

הויבען זיך אויף איהרע טרויעריגע אויגען און ענטפערען:

מסתמא דארף ביי גאט פאראן שעהנערע געזאנגען ווי אונזערע זאגען די כלי זמרים:

אפשר מיינט זי גויאישע פידלען? קלייסטער נגונים?

ענטפערט זי: ניין.

פרעגען זיי אפשר מיינט זי די פידלען ח"ו, וואס מאכען הספד! גאט באהיט ענטפערט די שעהנע צלעה און ציטערט אפ מיד פעהלען פרעהליכע. אזעלכעם וואס איהר פעהלט.

שפּיעלען אויס די כלי זמרים און זאגען: אשה יפה און א דבוק אין אוהר. און געהען אוועק.

קומט צו ר' ברוך דוד און שטעלט זיך אוועק מיט צער וויסער בארד מיט העך ליולקע אויסגעשפּרייט און שרייט אויס: בתי צלעה שוין דיינע 16 שוועסטער זענען בעזרת השם אויסגעגעבען געווארען און שטעהען שוין ביי דער שוועל פון חבלי לידה און דו נאר איינע זיצט א פארשפּעטיגטע, מ'זאגט כאטש איפּעד וואס, איבער מ'שטיינס געזאגט א נגון פון א פידעל זאן דאס איז אומרעכט מיין טאכטער, ווארום וואלטען מיר נישט געלעבט אין גלות. וואלטען מיר אפשר געהערט די נגונים פון דוד'ס המלך'ס פידעלע פון פידעלע מיט די גאלדענע סטרונעס, זענען מיר דאך אבער משועבד צום גלות. און מיר מוזען זיך באגנוגענען מיט די.

"דוד המלך'ס פידעלע"? שיסט זי אויף מיט א געוויין. א סמן אז נאר איהר קומט צו באזינגען און באשפּילען מיט די טייערסטע פידלער, און נישט פראסטע דארפישע צימבלען.

וויינט זי הייד, וויינט זי וואכען לאנג, וויינט זי אויפ'ן הויכען קול זאגען אלע, אז עס איז עפּעס פאראבנע צו א קאפּ קראנקהייט און א רופא מוז איהר היילען. קומט אן איינמאהל א רופא, וואס באטראכט איהרע אברים, גיט ער א מאך מיט די האנד, א סמן, אז ער געפינט גאר נישט. פיידען א קאפּ משוגעת, און יא זאגט ער פאראן נאר איין מיטעל וואס עס קען העלפען א מרה שחורה. שפּיעלען איהם מיט פידלען דאס האט איהר פרובירט? לאזועלע אראפּ די קעפּ און כלי-זמרים שטעהן.

האט געלעבט וויט פון יישוב א זקן מיט א האלפּאקעל איבער די אויגען מיט לאנגע הויזעלאך און שמאלע שטיוועלאך, יאשקע שפּיעלער האט ער געהייסען און דער-דאזיגער יאשקע האט פון יאהרען לאנג געגאנגען אויף הויף, געשפּיעלט פאר פענסטער פאר רייכע מאהרען; פאר יתומים און אלמנות אליין איינס. נאך מייל מאל איז יאשקע פאר'מאוס'ט געווארען דאס שפּיעלען אין גלות, איז ער אוועק קיין ארץ ישראל זיך אפּוויינען, אפּזינגען פון הארץ.

איז ער געזעסען איין מאל ביים כנורת ים און געשפּיעלט מיט פארמאכטע אויגעלאך און מיט טרעהרען האבען זיך די בלאהע וועלכעלאך פון ים צושפּיעלט, געהויבען זיך, געוויגט זיך און געשטורעמט ווי זיי וואלטען מיטוויינען מיט איהם: דערהערט ער עפּעס א זיס געדויש ווי בלעטער וואלטען רייבען און באלד א קול:

יאשקע, יאשקע, נאך וואס דיר איצט וויינען מיט טרעהרען און שפּיעלען אויף דיין אלטע, ארעמע, צובראכענעם גלות - פידעל, אז איך וועל דיר שענקען עפּעס בעסערס א פידעלע פון מיין אוצר הנגינה, א פידעלע מיט גאלדענע סטרונעלאך, דוד המלך'ס פידעלע וואס שפּיעלט פאר יונגע פאסטעכלאך און זיידענע שאף, פאר בלאהע הימלען און לויטערע שטערען. דערשרעקט זיך דער אלטער און לאזט ארויס פון האנד זיין פידעלע, דערזעהט ער פאר זיך א בן מלך מיט א פידעלע פון גאלד וואס קלינגט מיט די טייערע סטרונעלאך.

יאשקע, יאשקע, ווילסטו עפּעס גוטעס טון אויף דיין לעבען, נעהם אט די פידעל און וואנדער אוועק דארט אהין, צו ר' ברוך דוד'ס טאכטער, שעהנע צלעה, הייסט זי. דען זעקס טעכטער פאר איהר האבען זיך אנגעזאפּט מיט די פראסטע גלות - חתונה נגונים. דא וואו מען טאנצט רוהיג און מען שפּיעלט טרויעריג, דא וואו מען עסט ברויט און מען טרינקט וויין און מען ליגט אין דער ערד.

צו אירע אויערען זאלסטו צוגעהן און שפּיעלען און שפּיעלען, ווארום ניט פון די פראסטע אויערען איז איהר אויער און נישט פון די פראסטע לידער איז איהר ליד, און ווייסטו וואס דו זאלסט איהר שפּיעלען? דאס ליד דאס טייערע דאס ליד, דאס היימישע, דאס געזאנג איבער אלע געזאנגען מיין זון'ס ליד.

פארנויגט זיך יאשקע ביז די טריט פון קעניגס פיס, גיט א קוש אין זוים פון קלייד און פארשווינדט.

איז אין א באזונדער חדר באהאנגען מיט - פארהאנגען און זיידענע יריעות, געזעסען ר' ברוך דוד'ס טאכטער, א פאר'מרה - שחורה'טע, פאר-דאגה'טע פארלאזט פון טאטען, אויסגעלאכט פון פרעמדע. נעביסען די שפּיצען פינגער און געטרויערט. אין דרייסען איז שוין פאר איהר פענסטער. די ערשטע שפּראצונגען פון בלומען געשטאנען, די טויבען זענען דאס ערשטע מאל פון זייערע נעסטען ארויס. די שוואלבען האבען זיך דעם ערשטען טאג געריסען צו די פענסטער און ר' ברוך דוד'ס טאכטער איז געזעסען און געטראכט:

רבש"ע פאר וואס איז עס, וואס פונקט אין דער צייט ווען די שנעען צוגעהען און די ערשטע בלומען קעפּ באווייזען זיך אין פענסטער, ווייל זי הערען דאן שפּיעלען פון יענעם אידעלען גאלדענעם פידעל, פון וועלכען זי טרוימט, איז זי ניט חסר דעה, זענען איהרע געדאנקען נישט פארדרעהט? דערהערט זי פלוצלונג א דין גאלדיג געקלאנג עפענט זי אויף די צוויי העלפטען פארהאנג און טראכט:

איז עס גרונם דער כלי זמר? ניין דאס איז נישט ער

שלומ'קע דאס בחור'ל, וואס שפּילט אויפ'ן פידעל?

ניין!

הערט זי זיך איין אין עפּעס א מאדנע שפּראך:

דיינע אויגען זיינען טויבען אויגען, צלעה שעהנע, דורך דיין אידעלע שלייער זעה איך זי און:

באנין טריפט פון דיינע ליפּען, שוועסטער - כלה.

ווערט בלאס, דערפרעהט דאס פּנים פון ר' ברוך דוד'ס טאכטער לויפט זי ארויס און שרייט אויס:

— יאשקע, דו ביסט דער פראסטער טיר-שפּיעלער?

ענטפערט יאשקע:

דער אייגענער אבער מיט אן אנדער פידעל. צלעה שעהנע, מיט א פידעל פון דוד המלך'ס פידלען און ניט די פראסטע קלאנגדיגע פידלען פון גלות און די פידעל האב איך פאר דיר געבראכט ווארום חו און דיין דור פאסען אט פאר אט דעם פידעלע, דוד המלך'ס נגון, און מיט א צייט שפּעטער האט זיך ביי ברך דוד'ס טישען געזעהען א חתונה - עולם און עפּעס א אידעל בחור'ל א חתן איז געזעסען גנגען איבער פאר ר' ברך דוד'ס טאכטער און יאשקע'ס פידעלע האט געשפּיעלט דאס הויפּט-ליד.

די אנדערע שוועסטער און פרעמדע מיידען זענען געשטאנען פון ווייטען און מיט קנאה געקוקט איהר אין די אויגען אריין.

(לארזער — "טאגעבלאט")

צום פערטען מאהל

די פערטע פראצענט-אויסצאהלונג צו אלע דעפּאַזיטארס פון

ה. ווייננבערג

BANKER

וועט געמאכט ווערען די וואך

אלע דעפּאזיטארס זענען געבעטען צו קומען נאך זייער פראצענט

מיין גרעסטער דאנק צו אלע יעצטיגע און צוקונפטיגע דעפּאזיטארס

ה. ווייננבערג

BANKER

251 קווין סטריט וועסט

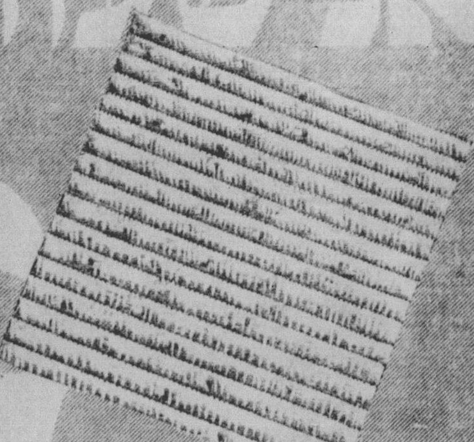

דער נאמען און די מצה —

אלעס וואס מענשליכע ערפינדונג האט געקענט שאפען, אלעס וואס געלד און פעהיגקייט האבען געקענט מאן ארויסצוגעבען א פאלקאמענע ג ע ש מ א ק ע מצה. אונטער די שטרענגסטע השגחה פאר כ ש ר ו ת, איז געשאפען און געטאן געווארען פון דער מאנישעוויטץ קאמפאני בשלמות.

אלעס וואס איהר דארפט טאן איז צו זעהן, אז דער נאמען מאנישעוויטץ זאל זיך געפינען אויף יעדען באקס. דאס איז אייער גאראנטי, אז איהר באקומט די

„די מצה מיט אלע מעלות“

מאנישעוויטץ מצה

מיר ווארענען דאס פובליקום אין אלגעמיין און די באלעבאסטעס באזונדער, אז דיזען יאהר, מעהר ווי אלע יאהר, ווערט פון פיעלע זייטען געמאכט דער פארזוך צו פארקייפען מצות אלס „סינסינעטי'ער“, אום צו מאכען דעם עולם גלויבען, אז דאס זיינען די מאנישעוויטץ'ס מצות. דעריבער זאגט שוין יעצט צו אייער גראסערימאן, אז איהר ווילט בלויז מאנישעוויטץ'ס מצה, און אז איהר וועט קיין אנדערע ניט נעמען. דערמיט פארזיכערט איהר אייער עיגנ יום טוב פסח.

די ב. מאנישעוויטץ קא. סינסינעטי, אהייא.

THE B. MANISCHEWITZ CO., CINCINNATI, O.

אין „פאלים קאורט“

א העזה פון א גוי!

אז איינער נעהמט און גנבעט א טשעק ביי א פשוט'ען בשר ודם איז ער א גנב און פארטיג. אבער ווען דערזעלבער אימיצער לאטכענט א טשעק ביי א "ריטוירנד סאלדזשער", א פאטריאט, א העלד, וואס האט געאפּפערט זיין יונג און אונשולדיג לעבען פאר דאס פאטערלאנד, איז ער דאך ערגער פון ערגער און קיין שטראף איז ניט צו קליין פאר איהם. מען דארף איהם אם ווענגיסטען "לינטשען" דריי מאל א טאג (נאך יעדען מאהל עסען).

אבער "לינטש לאו" איז דאך אן אמעריקאנער מנהג און ניט קיין קאנאדער, האט ריכטער דעניסאן בענוגענט זיך מיט הייסען פרענק האלי פארברענגען דריי מאנאט אויף דער רושייל פארם.

א דעטעקטיוו איז א הייליגער מענש!

שפּיעלען זיך אין "מארבלס" אין מיטען גאס מעג מען נאך אמאל. אבער סטראשען א דעטעקטיוו מיט קלעפּ, דאס טאר מען שוין נים.

אט האבען צוויי שקצים'לעך, פּעטריק און ארמיעק געשפּיעלט זיך אין מארבלס אויף קארנער דאנדעס און מארקהעם סטריט, א דעטעקטיוו וועלכער האט וויזט אויס פארגעסען דאס ער איז אויך אמאל געווען א קינד, איז צוגעגאנגען צו די צוויי קינדער און זיי געהייסען געהן אהיים שלאפען, ווייל זיי פארנעהמען ציפּיעל פּלאץ און שטערען דעם פארקעהר, און איבערהויפּט איז "מארבלס" קיין שפּיעל ניט פאר אזוינע יונגאטשעס. בעסער געהן אהיים און לערנען די "בייבעל".

האט זיך אבער פּעטריק איינגעשפּארט אז עס איז גארניט אזא עבירה צו שפּיעלען "מארבעלס". א ווארט אהין א ווארט אהער, דער דעטעקטיוו האט דערפיהלט דאס זיין מאיעסטעט איז באליידיגט געווארען, האט ער ניט לאנג געטראכט און איהם גענומען שלעפּען אין קאורט.

אבער פּעטריק'ס חבר ארמיעק האט ניט געקענט פארליידען. וואס מען שלעפּט אוועק זיין חבר, נעהמט ער און קלייבט צוזאמען א באנדע שקצים'לאך און לאזט זיך נאכיאגען נאך דעם דעטעקטיוו מיט געשרייען "גיט איהם קלעפּ". איז דער דעטעקטיוו ניט פויל און שלעפּט אויך מיט יארמיעק'ן.

ריכטער עלים האט גוט אויסגעמוסר'ט פּעטריק'ן פאר באליידיגען און "אפיסער" און איהם געלאזען פריי. אבער יארמיעק האט געמוזט באצאהלען צוויי דאלאר פאר וועלען געבען א דעטעקטיוו קלעפּ.

א מעשה'לע מיטא שוהלאון נאך ספּעס

צעהן אידען וואוינען זוי אין אוען סאונד אנטאריא. פונקט צעהן, אזוי אז צו א מנין מוזען אלע קומען. אז ניט קען די שכינה ניט זיין צווישען זיי.

די צרה איז בלויז וואס ניט אלע זענען ראוי לצירוף, ניט מיט אלע מעג מען דאווענען און אט ווענען איינעם פון די צעהן שרייבט מען אונז.

אז ער איז א איד א גביר א הענדלער, זיך גאט צו דאנקען ארויפגעארבייט צו א שעהן גרוים הויז. און אזוי ווי אין אזא הויז זענען פאראן א סך דירות. האט ער דער גביר זעלבסט פארזונגען איין דירה פאר דעם בית המדרש. און איין דירה פאר....

א בית זונות.

געוואוסט דערפון האט דער בעל-הבית זעלבסט. און געהאלטען פון פתח שוי.

ביז —

ווען אלע אידען פון אוען סאנד זענען געזעסען ביי א פארזאמלונג לשם מצוה. האבען זיי דערהערט א ויתרוצצו און ווען זיי זענען ארוים אקוק טון וואס עס איז. האבען זיי זיך געמוזט די אויגען פארשטעלען אום ניט עובר צו זיין אויף א לאו.

דער שוחט פון אוען סאנד, שרייבט מען אונז. איז דעם בית המדרש טאהר מען ניט דאווענען. ווייל עס איז לעבען א מקום טמא. שרייט אבער דער גביר. אז די דעה האט ער, און דאווענען וועט מען שוין נאר דארטען. ווייל אויב ער קומט ניט צו מנין. איז אוים מנין. און די שכינה וועט געבאך פארטרייבען ווערען פון אוען סאנד.

די זאך איז שוין דערוויל אוועק אין געריכט. וואו די שכינה איז געמשפּט געווארען פאר שטערען די עפענטליכע רוה.

אט דאס איז דאס מעשהלע וואס איז נאך ניט פארענדיגט. אין אונזער שטעדטעל אוען סאונד. וועלכע געפינט זיך אין דער קאנאדער פראווינץ אנטאריא.

אינזשינירען שליסען הברשאפט מיט ארבייטער

די טאראנטאר אינזשענירען וואס מאבען פלענער און ארשיטעקטע קארטען צייכנונגען האבען באשלאסען צו פאראיינינען זיך מיט דער טרייד יוניאן באוועגונג און אויסקעמפען פאר זיך א מענליכקייט צום לעבען, ווארום אויפ'ן יושר פון די באלעבאטים האבען זיי זיך ניט געקענט מעהר פארלאזען.

דער דאלאר שגעון

פון לארנעטע.

פון א דאלאר איז עס איהם נעבאך געקומען, פון אן אמעריקאנער דאלאר.

א פאר דאלארס זיינען איהם ארייין אין קאפּ און האבען איהם דארט א קלעפּקע געריהרט.

כמעט יעדען טאג בעגעגען איך איהם אויף דער נאלעווקיס וואו ער לויפט ארום מיט א פעראימט פנים און מיט א פאר ווילד אויסגעגלאצטע אויגען. ער האלט אין איין מאכען מיט די הענד און אין איין ריידען און חשבונען.

"איין דאלאר הונדערט און דרייסיג מארק. הונדערט און דרייסיג מארק איין דאלאר. צעהן דאלאר טויזענד מיט דריי הונדערט מארק, טויזענד מיט דריי הונדערט מארק צעהן דאלאר. הונדערט דאלאר דרייצעהן טויזענד מארק, דרייצעהן טויזענד מארק הונדערט דאלאר . . . אוי, אוי, אוי! דרייצעהן טויזענד מארק! כא-כא-כא! דרייצעהן טויזענד מארק!"

פון צייט צו צייט טהוט ער זיך האסטיג א בויג אראפּ אויפ'ן טראטואר און ווילד אויסשרייענדיג: א דאלאר! גיט ער עפּעס א כאפּ מיט ביידע הענד און הויבט אויף א פערבלאטיגט — קארמעלקע פאפּירעל.

ביי נאכט חלומ'ען זיך איהם דאלארס און עטליכע מאל אין דער נאכט כאפּט ער זיך אויף מיט א געוואלד צוליעב די שרעקליכע דאלאר חלומות.

אין דער פריה אזוי ווי ער מאכט נאר אויף די אויגען טהוט ער א כאפּ די צייטונגען און הויבט אן שלינגען די בערזע-קורסען, כאפּענדיג זיך כסדר פארן קאפּ:

"הונדערט פיער און דרייסיג מארק חנה? הונדערט פיער און דרייסיג מארק א דאלאר! איין דאלאר הונדערט און פיער און דרייסיג מארק. צעהן דאלאר דרייצעהן הונדערט און פיערציג מארק! דרייצעהן הונדערט און פיערציג מארק דרייצעהן טויזענד און פיער הונדערט איין דאלאר! הונדערט דאלאר דרייצעהן טויזענד און פיער הונדערט מארק! מארק איין דאלאר! כא-כא-כא! דרייצעהן טויזענד און פיער הונדערט מארק! אוי-אוי-אוי! דרייצעהן טויזענד און פיער הונדערט מארק!"

א צעקאכטער לויפט ער דאן ארום איבערן צימער און הויבט אן שרייען צו דער דינסט זי זאל איהם אריינטראגגען א גלאז דאלארס... א גלאז טיי הייסט עס.

ביים פריהשטיק בייזערט ער זיך אז ער קען דעם היינטיגען דאלאר אין מויל ארייין ניט נעהמען... דעם הערינג מיינט ער, און די קינדער מוסרט ער, פארוואס זיי דרעהען זיך ארום פוסט און פאס און מאכען ניט די דאלארס... די עקציעס הייסט עס.

דאס הויזגעזינד קוקט אויף איהם דערשראקען און זיפצען אין דער שטיל. ארויסגעהענדיג פון שטוב שרייט ער ער אבער כאפּט אויף זיך די קאפּאטע און אריין ביי דעה טיהר צום ווייב אז זי זאל איהם למען השם מאבען היינט אויף מיטאג דאלארס... לאקשען מיינט ער.

א ליאדע טאג וועט דער דאזיגער מענש אין גאנצען חלילה פון זינען אראב און אלץ איבער די דאלארס, איבער די אומגליקליכע אמעריקאנער דאלארס.

מעגליך אז דער אומגליקליכער איז ניט אין גאנצען האפנונגסלאז. לויט ווי דאקטוירים זאגען, וואלט מען איהם גאנץ שנעל געקענט אויסהיילען פון דאזיגען שגעון. די איינציגע רפואה דערצו איז —

עטליכע הונדערט דאלאר....

(מאמענט — ווארשא)

Send them to us

אייערע לינענס דארפט איהר שיקען צו אונזער לאנדרי. איהר דארפט זיי אונז שיקען, ווייל מיר באנוצען די גרעסטע ערפאהרונג און זארגפעלטיגקייט ביי וואשען זיי, און ווייל אונזערע פרייזען זיינען זעהר ביליג אין אנבעטראכט מיט דער קוואליטעט פון דער ארבייט. שיקט נאך אונז.

TORONTO WET WASH LAUNDRY CO. LTD.
1123 DUNDAS W. PARK 5280
(NEAR OSSINGTON)

ווענען רעאלסטע און בעסטע אוים קונפטען פאר אינשורענס ווענדעט זיך צו

פ. ליוואי
ספּעשעל לייף אינשורענס אגענט

P. LEVI
Insurance Agent
214 Beverly St. Tel. Coll 8101